

פסוק זה, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'.

ובא ראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים, ומאותו טל נשפע לאלו שלמטה, וממנו נזונים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד כפי מאכלו. זהו שכתוב (שם עח) לַחֵם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ, ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אמר רבי שמעון, כמה בני אדם נזונים בזמן הזה ממנו, ומי הם? אלו החברים שמשתדלים בתורה ימים ולילות. וכי יעלה על דעתך מאותו מזון ממש? לא, אלא כעין אותו מזון ממש ששקול על אחד פי שנים.

בא ראה, כשנכנסו ישראל ונדבקו במלך הקדוש משום גלוי של הרשם הקדוש, אז זכו לאכל לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה. בתחלה, כשיצאו מצרים, נכנסו לחם שנקרא מצה, וכעת זכו ונכנסו לאכל לחם אחר יותר עליון, ממקום עליון, שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים ממש. ובאותו זמן הוא נמצא להם לישראל ממקום זה. חברים שמשתדלים בתורה, נזונו ממקום אחר יותר עליון, ומהו? ככתוב (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. מקום יותר עליון.

אמר לו רבי אלעזר, אם כך, למה חלשה נפשם יותר משאר בני העולם, שהרי שאר בני העולם בכח וחזק יתר נראים להמצא (הם יותר)? אמר לו, יפה שאלת.

לְקַבְּלֶיהָ, וְאֵתִי הָיָה מִסְכָּנָא וְאַפְקִיָּה, וְיַהֲבִיָּה בִידוּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַשְׁתַּזִּיב. פד אתער, נפל בפומיה, האי קרא, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'.

וְהָא חֲזִי, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, נְטִיף טְלָא מֵעֵתִיקָא קַדִּישָׁא לְזַעִיר אַפִּין, וּמִתְבְּרַכָּאן כָּל חֻקְל תְּפֻוחִין קַדִּישִׁין. וּמַה הוּא טְלָא אֲנָגִיד לְאִינוּן דְלַתְתָּא, וּמִלְאָכִין קַדִּישִׁין אֲתַזְנוּ מִנִּיהּ, כָּל חַד וְחַד כְּפֻום מִיכְלִיָּה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים עח) לַחֵם אֲבִירִים אֶכֶל אִישׁ, וּמַה הוּא מְזוּנָא אֶכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּרָא.

אמר רבי שמעון, כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה, ומאן אינון. אלין חבריאי דמשתדלי באורייתא, יומי ולילי. וכי סלקא דעתך מההוא מזונא ממש. לא. אלא כעין ההוא מזונא ממש, דשקיל על חד תריין.

תא חזי, ישראל פד עאלו ואתדבקו במלכא קדישא, בגין גלויא דרשימא קדישא, כדין זכו למיכל נהמא אחרא עלאה, יתיר ממה דהוה בקדמיתא. בקדמיתא כד נפקו ישראל מצרים, עאלו בנהמא, דאקרי מצה, והשתא זכו, ועאלו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר, מאתר עלאה, דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים ממש. ובההוא זמנא אשתכח להו לישראל. מאתר דא. חבריאי דמשתדלי באורייתא, מאתר אחרא עלאה יתיר אתזנו. מאי הוא. כמה דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. אתר עלאה יתיר.

אמר ליה ר' אלעזר, אי הכי, אמאי חלשא נפשיהו יתיר משאר בני עלמא, דהא שאר בני נשא, בחילא ותוקפא יתיר אתחזון לאשתכחא. (ס"א אינון יתיר) אמר ליה יאות שאילתא.

בא ראה, כל מזונותיהם של בני העולם באים מלמעלה. אותו מזון שבא מן השמים והארץ, זה מזון של כל העולם, והוא מזון של הכל, והוא מזון גם ועב. ואותו מזון שבא יותר מלמעלה, הוא מזון יותר דקיק, שבא ממקום שנמצא הדין, וזהו המזון שאכלו ישראל כשיצאו ממצרים. ויותר דקיק המזון שנמצא להם לישראל באותו זמן במדבר, ממקום עליון שנקרא שמים, הוא מזון יותר דקיק, שנכנס יותר לנפש מהכל, ונפרד יותר מהגוף, ונקרא לחם אבירים. המזון היותר עליון מהכל הוא מזון החברים, אותם שמשפדלים בתורה, שאוכלים מזון של רוח ונשמה, ולא אוכלים מזון הגוף כלל, והיינו ממקום עליון נכבד על הכל, ונקרא חכמה. לכן חלש גוף החברים יותר מבני העולם, שהרי לא אוכלים מזון הגוף כלל, ואוכלים מזון של רוח ונשמה ממקום רחוק עליון נכבד מהכל. ולכן אותו מזון דקיק מן הדקיק יותר מהכל. אשרי חלקם. זהו שכתוב החכמה תחיה בעליה. אשרי חלקו של הגוף שיכול להזון במזון הנפש.

אמר לו רבי אלעזר, ודאי כף הוא. אבל בזמן הזה איך נמצאים מזונות אלו? אמר לו, ודאי שיפה שאלת. בא ראה, וזהו ברור הדבר, מזון ראשון הוא מזון של כל העולם, אותו שבא משמים וארץ, והוא מזון הגוף (של הכל).

מזון שהוא יותר עליון ממנו, אותו שהוא יותר דקיק, וכא ממקום שהדין שרוי, שנקרא צדק, וזהו מזון העניים. וסוד הדבר - מי שמשלים לעני, משלים לו אות

תא חזי, כל מזוני דבני עלמא מלעילא קא אתיין. ההוא מזונא דאתי מן שמיא וארעא, דא מזונא דכל עלמא, והוא מזונא דכולא, והוא מזונא גם ועב. והוא מזונא דאתי יתיר מעילא, הוא מזונא יתיר דקיק, קאתיא מאתר דדינא אשתכח, ודא הוא מזונא דאכלו ישראל בד נפקו ממצרים. (ותיר דקיקא) מזונא דאשתכח להו לישראל, בההוא זמנא במדברא, מאתר עלאה דאקרי שמים, הוא מזונא יתיר דקיקא, דעיל יתיר לנפשא מפלא, ומתפרש יתיר מגופא, ואקרי לחם אבירים.

מזונא עלאה יתיר מפלא, הוא מזונא דחברייא, אינון דמשתדלי באורייתא, דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא, ולא אכלי מזונא דגופא כלל, והיינו מאתר עלאה יקירא על פלא, ואקרי חכמה. בגיני כף חליש גופא דחברייא, יתיר מבני עלמא, דהא לא אכלי מזונא דגופא כלל. ואכלי מזונא דרוחא ונשמתא, מאתר רחיקא עלאה, (דף ט"ב ע"א) יקירא מפלא. ובגיני כף ההוא מזונא דקיק מן דקיקא, יתיר מפלא. זפאה חולקיהון, הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. זפאה חולקא דגופא, דיכיל לאתזנא במזונא דנפשא.

אמר ליה ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. אבל בהאי זמנא, איך אשתפחי מזוני אלין. אמר ליה ודאי יאות שאילתא. תא חזי, ודא הוא ברירו דמלה, מזונא קדמאה, הוא מזונא דכל עלמא, ההוא דאתיא מן שמיא וארעא, והוא מזונא דגופא. (ס"א דכלא)

מזונא דהוא עלאה מגיה, ההוא דאיהו דקיקא יתיר, ואתא מאתר דדינא